

LUNA

Silje Killi Korsrud

Bachelor

«Vi har undret oss over kongler mange ganger
før»

«We have wondered about pinecones many times before»

Barnehagelærerutdanningen, samlingsbasert

2018

Innhold

Innhold	2
Norsk sammendrag	3
Engelsk sammendrag (abstract).....	4
Forord.....	5
1. Innledning.....	6
Problemstilling.....	6
2. Teori	7
Naturen som opplevelsesarena	7
Den ansattes rolle i naturen	8
Barns opplevelse av natur.....	9
Naturen som lekarena	10
3. Metode.....	11
Kildekritikk.....	12
4. Funn og drøfting.....	13
De ansattes bevissthet rundt barns opplevelse av natur	13
De ansattes bevissthet rundt barns lek i naturen	16
Bevissthet rundt naturlekeklassen	18
5. Oppsummering.....	22
Konklusjon:.....	23
6. Litteraturliste	24
7. Vedlegg	27
Vedlegg 1: Intervjuguide	27
Vedlegg 2: Informert frivillig samtykke.....	28
Vedlegg 3: Informert frivillig samtykke foreldre	29

Norsk sammendrag

Dette er en bachelor ved Høgskolen Innlandet, avdeling Hamar, Luna, våren 2018.

Hovedfokuset for dette studiet har vært barns utvikling, lek og læring.

I denne oppgaven er det tatt utgangspunkt i hvilken rolle de ansatte spiller for barns opplevelse av natur og problemstillingen er: *Hvor bevisst de ansatte er på deres valg når det gjelder deres rolle for barns opplevelse av natur og klarer de å gjennomføre valgene ute i naturen.*

Funnene i oppgaven er belyst ved hjelp av kvalitativ studie med tre ansatte i barnehagen, hvor intervju og observasjon ble brukt for å innhente empiri. Barnehagen som deltok i studien har ikke natur og nærmiljø som et eget satsningsområde, men de bruker naturen og naturlekeplassen aktivt ved turer og utforskning. Valg av barnehage ble gjort for å se hvordan ansatte i en barnehage uten et spesielt naturfokus legger til rette/ ikke legger til rette for gode naturopplevelser for barn og for å se hvor bevisst de ansatte egentlig er på valgene de tar for barns opplevelse og om de gjennomfører valgene når de er ute i naturen.

De ansatte hadde et ønske om å være bevisst på hvilken rolle de spiller for barns opplevelse av natur, være tilstedeværende voksne, anerkjennende voksne og å bruke god tid på utflukter for barns opplevelse, men det er ikke alltid de greier å gjennomføre det, selv om det er et uttalt ønske eller en plan. Ønskene kan synes å være større enn den faktiske gjennomføringsevnen i situasjoner som oppstår når de er ute på turer eller på naturlekeplassen.

Engelsk sammendrag (abstract)

The bachelor thesis is the culmination of a three year study at Inland Norway University of Applied Science to qualify as an Early Childhood Education and Care teacher. The main focus of this study has been children's development, play and learning in an outdoors environment. The thesis has focused especially on the role of the pedagogical staff in children's experience of nature. The pedagogical staff have a notion of their role and the part they want to play in children's nature experience, but is there a link between the wish and the reality?

A qualitative study of three pedagogical staff members performed by two sets of interviews and observations provided the data presented in this thesis. The interviews and observations were performed in a children's education and care facility that has no special focus of interest. The choice of facility was done to be sure that the data was not confused by an overriding nature focus. The facility use nature as a resource in their daily life and are normally on field trips at least two days a week.

The pedagogical staff had a desire to be conscious of the role they play in enhancing children's experience of nature. They wanted to be present, appreciative and aware of the children's needs and marvel of nature. The intent and the reality did not always match despite a pronounced wish and plan.

Forord

Jeg vil først og fremst rekke en stor takk til veilederen min, Siri-Christine Seehuus, for engasjement, gode tilbakemeldinger og inspirasjon. Støtten og oppmuntringen fra henne har gjort det avgjørende for at denne oppgaven ble slik den har blitt.

Jeg vil også takke informanter som har stilt til intervju. En takk for at dere tok meg godt imot i barnehagen, lot meg intervju dere, observere dere og tilslutt intervju dere engang til med kritiske øyne.

En stor takk til svigermor og svigerfar som har stilt opp som barnevakter så jeg har kunne fullført det siste halvåret på skolen.

Jeg vil også takke min kjære samboer, Kjetil Karlsen for at han har tatt ansvar for barna våre i denne skriveprosessen, og for all støtte og tålmodighet han har vist.

Til slutt vil jeg takke mine to fantastiske sønner, Leo Nikolai og Liam som har gitt meg motivasjon og inspirasjon til å arbeide jevnt og trutt med oppgaven, og en ekstra takk til Leo Nikolai som har gitt meg tidsfrister så vi kan sykle og nyte våren sammen.

Uten alles hjelp, støtte og oppmuntring i denne perioden, ville ikke dette vært mulig.

TUSEN HJERTELIG TAKK!

Øyer, 21.05.18

Silje Killi Korsrud

1. Innledning

I 2012 ble jeg mamma til en liten prins og denne prinsen viste meg hva kjærlighet, glede og nysgjerrighet betyr. Etter et lærerikt og spennende år i permisjon der jeg og den lille prinsen min hadde tilbrakt mye tid i naturen, kalte det siste året på videregående på meg. Når videregående endelig ble fullført stod valget for videreutdanning for tur, her ble valget veldig lett etter å ha fått gleden av å bli mamma; barnehagelærerutdanning. Jeg ønsket å utdanne meg innen et yrke hvor barns mestring, glede og nysgjerrighet kommer til syne hver dag, samtidig som jeg kan være én voksen barn kan lære av. I det fjerde semesteret på barnehagelærerutdanningen skulle vi velge fordypning og valget ble like lett som valg av utdanning; natur og bevegelse.

Etter et halvt år med fordypning i natur og bevegelse skulle jeg velge tema til bacheloren min. Fordypningen gjorde at det ble utfordrende å velge et tema, fordi det er så mange tema i naturfag. Jeg har observert og deltatt på mange turer i barnehagen og sett barn leke og utfordre seg selv i naturen. Barns nysgjerrighet, utforskertrang og glede er også noe jeg har observert i barnehagene. Etter å ha lest i Bergsland og Jæger (2014, s. 51) om bachelorprosessen og at den er en viktig forberedelse til yrkeslivet kom jeg frem til at jeg vil forske på noe jeg ikke har tenkt så nøye over i praksis i barnehagene. Det er viktig for meg å forske på noe jeg kan ha nytte av som barnehagelærer, men som også vil være til nytte for mine kollegaer og barna i barnehagen. Derfor endte hovedtemaet mitt på hvilken rolle de ansatte spiller for barns opplevelse av natur.

Problemstilling

I bacheloroppgaven ønsker jeg å finne svar på hvilken rolle de ansatte spiller for barns opplevelse av natur. Problemstillingen ble dermed som følgende:

«Hvor bevisst er de ansatte på deres valg når det gjelder deres rolle for barns opplevelse av natur og klarer de å gjennomføre valgene ute i naturen?»

---

2. Teori

Naturen som opplevelsesarena

Naturen som leke og opplevelsesarena har historie langt tilbake, men ikke før i det siste ble det et eget satsningsområde i barnehager (Bagøien & Storli, 2002, s. 12). Osnes med flere (2010, s. 192) skriver at barnehager fra 1990 tallet begynte å bruke natur og friluftsliv som et satsningsområde. Naturen gir mer plass og større frihet til å prøve ut, utforske og eksperimentere uten de begrensningene man ofte finner i innemiljøet (Tovey, 2007, s 13). Barnehageloven er den som regulerer barnehagene, og sammen med rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017) legger føringer for barnehagens virksomhet, handlinger og aktiviteter. Det å ta vare på seg selv, hverandre og naturen er noe barn skal lære (Barnehageloven, § 1). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver* (heretter kalt rammeplanen) (Kunnskapsdepartementet, 2017) skriver at barn skal få mulighet til å oppleve og utforske naturen og dens mangfold, barn skal også få opplevelser med naturen hele året. Det er flere faglige begrunnelser for å ta med barnehagebarn ut i naturen. En av begrunnelsene er selve naturopplevelsen, egenverdien av å være ute i naturen, mens en annen begrunnelse er knyttet til hvordan naturen kan brukes som arena for lek og læring (Osnes med flere., 2010, s. 194, Bakke 2013, s. 153, Sæther & Hagen 2014, s. 34, Buaas, 2009, s.14). Naturen byr på mange muligheter for opplevelser. Barn kan for eksempel samtale med hverandre og med voksne om det de opplever, de kan utvikle seg motorisk og de lærer om samspillet i naturen og lærer av naturen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 52). Ifølge Langholm med flere (2011, s. 12) handler naturfag om å blant annet utforsking. Gjennom årstidene opplever og utforsker man at blader skifter farge og faller ned, bakken fryser, blomster spirer, trær får blader igjen, vannet blir til is, dyrespor i snøen, bekker som bruser og så mye mer (Bakke 2013, s 158, Sæther & Hagen, 2014, s. 32, Sandseter med flere., 2013, s. 54). Alt dette bidrar til nye opplevelser for barn og mange muligheter for kroppslig lek og læring (Osnes med flere., 2010, s. 194, Sandseter med flere., 2013, s. 54, Lysklett, 2013, s. 145, Maanum 2010, s. 25). Mystiske steder er spennende, lave greiner gir gjemmesteder og hvilke insekt kan man finne under steiner er noe naturen byr på som de fleste barn elsker å utforske, og dette byr på mangfoldige opplevelser for både barn og voksne. Den viktigste naturopplevelsen barn får er den de får gjennom utelek og turer ut i

naturen utenfor barnehagens gjerdet (Lie med flere, 2013, s. 15, Bagøien og Storli, 2002, s. 49, Sæther & Hagen, 2014, s. 34).

Den ansattes rolle i naturen

Det er viktig at de ansatte er bevisst på sin rolle og hva den betyr for barns hverdag og opplevelser av natur (Lysklett, 2013, s. 127). Ifølge Lysklett (2013, s. 127) er personalet i barnehagen den viktigste ressursen for barnehagene fordi det er de ansatte som bestemmer hvordan barnehagedagen blir for barna. I barnehagene arbeider man ut i fra føringene rammeplanen legger, men hvordan man skal nå målene føringene legger, er opp til de ansatte. Rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 52) skriver at de ansatte skal legge til rette for at barna får mangfoldige naturopplevelser og får bruke naturen som arena for lek, undring, utforskning og læring. De ansatte bør være bevisst på hva de kan gjøre sånn at barna får oppleve akkurat dette i naturen (Sæther & Hagen, 2014, s. 217). Ved at de ansatte deltar aktivt med barna og legger til rette for aktiviteter i og på turer i naturen, kan barnehagelæreren være en god rollemodell for barna og være med å fremme barns opplevelser av turene (Lundhaug, 2013, s. 98, Lysklett, 2013, s. 127, Buaas, 2009, s. 54, Lillemyr, 2011, s. 37, Bagøien & Storli, 2002, s. 19). De ansatte må være bevisst på valgene de tar når de er ute i naturen, det de sier og gjør smitter fort over på barna. Trivsel og holdninger er noe barn oppfatter fort og da er det viktig at de ansatte tenker over egne holdninger (Lundhaug, 2013, s. 99, Lillemyr, 2011, s. 37, Buaas, 2009, s. 53).

Den ansattes rolle handler også om å følge opp barns interesser, noe som krever kunnskap fra de ansatte (Langholm med flere., 2011, s. 13). Langholm med flere, (2011, s. 13) mener at med naturfaglig kunnskap blir det enklere å se muligheter for å følge opp barns interesser. Det behøver ikke være mye kunnskap, men det å være medundrende og medoppdagende om for eksempel meitemarken man ser i en søledam kan være med på å gi barna gode opplevelser av natur (Langholm med flere., 2011, s. 13, Bakke, 2013, s. 166, Lysklett, 2013, s. 154). Etter en opplevelse er det ofte naturlig å reflektere over det man har opplevd. Når barn reflekterer over en opplevelse, har de ofte spørsmål og her bør den ansatte gi ærlige svar, selv om de ikke vet hva for eksempel meitemarkens artsnavn er. Ifølge Langholm med flere (2011, s. 57) kan et hjelpemiddel være bøker eller oppslagsverk for å finne svar. De

ansatte må variere turene så det blir spennende og nytt for barna og gi barn mulighet til å mestre utfordringer de kan møte på en tur og legge til rette for nye utfordringer og opplevelser (Lie med flere., 2013, s. 11). Det å være tilstedeværende, deltakende og aktive voksne kan bidra til å gi barna gode erfaringer og opplevelser, samtidig skaffer de seg kunnskap gjennom opplevelsene de opplever (Lysklett, 2013, s. 155, Langholm med flere., 2011, s. 53, Bakke, 2013, s. 166, Bagøien & Storli, 2002, s. 20, Lillemyr, 2011, s. 38).

Barns opplevelse av natur

Barn lærer gjennom sansene og allsidig kroppsbruk, og sanseinntrykk gir opplevelser (Vingdal & Hollekim, 2001, s. 8, Tovey, 2007, s. 16). Tar man med en barnegruppe ut i naturen vil sanseinntrykkene ofte være sterkere og opplevelsene vil være flere enn inne i barnehagehagen (Vingdal & Hollekim, 2001, s. 8). Naturen er mange muligheter for opplevelser, læring og dannelse (Neegaard, 2013, s. 13, Buaas, 2009, s. 29). Alle barn er forskjellige og opplevelser oppfattes forskjellig, det kan være nyttig å fortelle hverandre om oppdagelser man har gjort i naturen sånn at man kan samtale om dette i fellesskap. Bakke (2013, s. 153) sier så fint at naturopplevelsen i seg selv er et mål og at den har en egenverdi. Det er ikke nødvendig å ta med barna på en stor tur for å skaffe kunnskap og naturglede, det holder med en kort tur så lenge man får et møte med livet (Vedum, 2001, s. 8). Møte med livet kan være å bli våt, kald eller varm; eller studere skruketrollene som bor i en råttent stubbe. Barn skaffer seg erfaringer gjennom opplevelser, noe som igjen fører til læring. Naturopplevelser for barn kan bidra til lek og kreativ utfoldelse (Bakke, 2013, s. 153, Buaas, 2009, s. 29, Bagøien & Storli, 2002, s. 16). I naturen finner man alltid noe, pinner, insekter, greiner, steiner, stubber og mye mer og det er alltid noe å gjøre. Dette fører til at det blir variasjon av nye opplevelser fordi naturen alltid har noe nytt å by på. Barn i opplevelsfasen trenger barnehagelærere som er medundrende og medoppdagende istedenfor at de stiller spørsmål eller kommer med forklaringer (Bakke, 2013, s. 154, Langholm med flere., 2011, s. 32, Fischer og Madsen 2002, s. 153). Et barn i opplevelsfasen undersøker, enten omgivelsene eller funn av for eksempel maur eller en stubbe hvor det bor insekt.

Naturen som lekarena

En definisjon på lek kan ifølge Buaas (2009, s. 25) være en frivillig og lystbetont aktivitet der barna lager sine egne regler og små verdener. Leken, er som naturopplevelser, et mål i seg selv, barn leker for å leke (Buaas, 2009, s. 25, Öhman, 2012, s. 15, Osnes med flere., 2010, s 16). I barnehagen skal leken ha en sentral plass og de ansatte i barnehagen skal anerkjenne lekens egenverdi og legge til rette for at barna kan få muligheter til å skape noe eget (Sæther & Hagen, 2014, s. 26, Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). Gjennom daglig utelek og turer i nærmiljøet får barn viktige naturopplevelser gjennom å leke, sanse, utforske, utprøve og undersøke, samtidig styrkes samspillet mellom barnegruppen, noe som er positivt for den videre leken (Maanum, 2010, s. 33, Langholm med flere., 2010, s. 56). Lek kan foregå på mange måter, men hvor lenge leken er interessant er opp til rommets kompleksitet og fleksibilitet å gjøre. Naturen som lekearena byr på både kompleksitet og fleksibilitet med mange muligheter for utfordringer, utforskning, opplevelser og lek, samtidig er det mange løse materialer i naturen som man kan bruke i leken og barna får muligheter til å skape sine egne verdener og regler (Sæther og Hagen, 2014, s. 26, Bagøien & Storli, 2002, s. 14, Buaas, 2009, s. 25, Tovey, 2007, s. 15). Naturen har en funksjonell og reell egenskap som kalles affordance, vi kan si at naturen har denne egenskapen fordi den inviterer til mange forskjellige lekmuligheter, aktivitetsmuligheter og handlingsmuligheter (Osnes med flere., 2010, s. 159, Bagøien & Storli, 2002, s. 72, Sæther & Hagen, 2014, s. 24). Naturen er et rom som byr på grensesprengende lek og aktivitet hos både barn og voksne, i tillegg byr naturen på utforskning av omgivelsene med hele kroppen, noe som gir gode naturopplevelser og rom for læring (Bagøien & Storli, 2002, s. 13, Langholm med flere., 2010, s. 56). Ved at barna får muligheter til grensesprengende lek og aktiviteter ute i naturen kan barna få erfaringer og forståelser for mulighetene og begrensningene de selv har (Bagøien & Storli, 2002, s. 16). Ute i naturen skal barna inspireres til ulike typer lek og de ansatte må bidra til at barna får de samme grunnlagene for lek (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20, Langholm med flere., 2010, s. 56).

3. Metode

Metode er et redskap man bruker når man vil belyse et tema man ønsker å forske på (Dalland, 2012, s. 111). I bacheloroppgaven er det to hovedgrupper av metoder som kan være hensiktsmessig å bruke; kvantitative metoder og kvalitative metoder (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66). De kvantitative metodene kartlegger *at* noe skjer, mens de kvalitative metodene avdekker *hvorfor* noe skjer (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66). Kvantitative metoder legger vekt på målbarhet og muligheten for å bruke statistiske analyser for å gi tallfestede sannsynligheter for at data innebærer en viss form for generell holdbarhet (Dalland, 2012, s. 112), mens kvalitative metoder legger vekt på meninger, holdninger og opplevelser og er godt egnet til å få frem kvaliteter som ikke er mulig å tallfeste (Dalland, 2012, s. 112, Bergsland & Jæger, 2014, s. 66). I et forskningsintervju får man svar på grunnlag av spørsmålene man stiller, og måten man tolker og forstår svarene på har mye å si for hvor troverdig intervjuet blir (Dalland, 2012, s. 151). Det å være bevisst at man i en samtale ikke er uten påvirkningskraft er viktig for tolkningen av de dataene som kommer frem av en forskningssamtale.

For å innhente empiri til denne bacheloroppgaven falt valget på observasjon og intervju som metode. Observasjon og intervju er begge kvalitative metoder som kan bidra til en dypere forståelse av hvorfor handlinger blir utført eller hva de meningsbærende objektiver for en handling er (Dalen, 2011, s. 91). Barnehagen som er brukt for å innhente empiri, er valgt på grunn av kjennskap og fordi den har en stor og opplevelsesrik naturlekeplass i skogen som aktivt blir brukt. Her falt valget på en metode hvor tre ansatte; en pedagogisk leder, Kjersti, og to assistenter Ann-Mari og Berit ble intervjuet i forkant av en tur. Navnene er fiktive for å ivareta personvernet. I intervjuet ble det lagt vekt på holdninger og synspunkter de ansatte hadde med hensyn på deres egen rolle i barns opplevelse av natur mens de er på tur. Under selve turen ble de ansatte observert. Observasjonen ble gjort med spesiell vekt på å se på hva de ansatte faktisk gjorde og hvorvidt valgene som ble foretatt syntes å være bevisst valgt. I etterkant av turen ble det gjennomført nok et intervju med hver av de tre ansatte hvor observasjonen av det som foregikk på turen og primærintervjuene lå som grunnlag for diskusjon. For å forhindre at de ansatte gjorde instrumentelle valg på turen på bakgrunn av primærintervju og bevissthet rundt det å bli observert, ble selve observasjonen foretatt to

uker etter primærintervjuene, tett etterfulgt av sekundærintervju og oppfølgingssamtaler. I forkant av datainnsamlingen samtykket intervjuobjektene til intervju og observasjon. Intervjuene ble gjennomført i forhold til en intervjuguide med emner og rekkefølge og hvor spørsmål bevisst var valgt og holdt åpne slik at intervjuer i minst mulig grad kunne påvirke svaret til intervjuobjektet (se vedlegg 1, intervjuguide). Begge intervjurunder og observasjonen ble i sin helhet transkribert og relevante funn er fremhevet og diskutert. Funnene i denne oppgaven er tematisk bearbeidet, de har blitt sortert og satt sammen på den måten at problemstillingen blir besvart (Dalland, 2012, s. 144, 182). Det er gjort et utvalg for hvor relevante funnene er for problemstillingen, men det fulle transkriptet kan fås ved behov.

Kildekritikk

Når man ifølge Dalland (2012, s. 115) stiller spørsmål om hvordan noe er i virkeligheten, kalles disse spørsmålene empiriske spørsmål. I denne oppgaven er forfatteren bevisst på at førforståelsen kan ha en innvirkning på forskningen og dens resultater, da det er praksisbarnehagen som blir forsket på. Det å være bevisst på at man har en førforståelse som kan farge resultatene, en mulighet for å øke sjansene for å få et pålitelig resultat (Dalland, 2012, s. 120-121). Den som intervjuer er et instrument, og spørsmålene og hvordan de stilles kan påvirke intervjupersonenes svar (Dalland, 2012, s. 151). Evnen instrumentet har til å fange opp svarene og tolke dem er avgjørende for hvor troverdige resultatene er (Dalland, 2012, s. 151). For å få en høyere validitet, er det viktig at instrumentet gjør det innsamlede materialet så transparent som mulig for at leseren forstår hvordan man har fortolket intervjupersonens utsagn og meninger (Bergsland & Jæger, 2014, s. 82).

Det som blir skrevet i denne oppgaven er ikke objektive sannheter da disse resultatene kun bygger på en pedagogisk leder og to assistenters oppfatninger om det de gjør for barns opplevelse av natur.

---

4. Funn og drøfting

De ansattes bevissthet rundt barns opplevelse av natur

Kjersti, Ann-Mari og Berit har mange års erfaring fra barnehagefeltet. Det merkes allerede under de første intervjuene at de sterkt ønsker å være bevisst på hvilken rolle de spiller for barns opplevelse av natur. Dette kommer frem gjennom utsagn som «jeg vil være til stede for barna på den måten jeg kan, svare på alle spørsmål, være sammen med barna å undre meg sammen med de over det vi finner eller ser og ikke minst la barn være nysgjerrige og utforskende». Å være *med* barna ute i naturen handler om å være medopplevende, medundersøkende og medreflekterende og vil ha stor betydning for barns opplevelse og hvordan barn senere vil utforske naturen (Fischer & Madsen, 2002, s. 153, Maanum, 2010, s. 32). Ved å ikke være «med» barna, kan man oppleve at barna mister interessen og nysgjerrigheten ved undring og forskning (Maanum, 2010, s. 32). Kjersti, Ann-Mari og Berit sier de ønsker å være tilstedeværende voksne for barna i barnehagen og ute i naturen. To uker etter intervjuet observeres det at de er mye med barna, de under seg sammen med barna og de lar barna være nysgjerrige og utforskende, men det observeres også at de ikke er spesielt medundrende når noen barn finner en kongle som er halvspist. Flere barn studerer denne konglen og ser på de ansatte for bekreftelse på at de har gjort et funn. Det observeres at flere av barna lurte på hvor denne konglen kommer fra og hvilket dyr som kan ha spist av den. Både Kjersti, Ann-Mari og Berit ser på barna og Berit sier «ja, en kongle ja, den var fin». De gir uttrykk for å se barna uten virkelig å være anerkjennende oppmerksomme. Ønsket om å være bevisst og anerkjennende kan synes å være større enn den faktiske gjennomføringen i situasjoner som oppstår. Ved å være anerkjennende og lyttende oppmerksom kan man i flere tilfeller støtte opp om barns undring over det de måtte oppdage ute i naturen. Det er sagt at barns oppmerksomhet på nye ting går gjennom tre faser; opplevelsesfasen, undersøkelsesfasen og refleksjonsfasen (Langholm med flere., 2010, s. 32, Fischer & Madsen, 2002, s. 153, Bakke, 2013, s. 154). Gjennom den første fasen opplever barna, og da roper de ofte «se her». I tilfellet med konglen samlet de andre barna seg rundt konglen for å se hva det ene barnet hadde funnet. I denne fasen kunne de voksne gjort som de fortalte i intervjuet at de gjør, nettopp det å være medundrende, medoppdagende og anerkjennende lyttende og istedenfor å si «ja en kongle ja, den var fin» benyttet seg av

---

muligheten til å ta undringen på alvor og opplevd sammen med barna. Det å ta undring på alvor i opplevelsesfasen validerer og støtter opp om at opplevelsen er viktig og gir barn en økt selvsikkerhet i videre undersøkelser av sine funn (Langholm med flere., 2010, s. 32, Fischer & Madsen, 2002, s. 153, Bakke, 2013, s. 154). Undersøkelsesfasen gjorde barna på egenhånd, de undersøkte denne konglen, dro ut frøene, luktet på den og undret seg over hva den smaker. Til tross for en tilsynelatende manglende vokseninteresse var barna kompetente undersøkere og ivrig i sin undring og opplevelse. Barna gikk etter hvert over i en refleksjonsfase og søkte igjen støtte og informasjon fra de ansatte og spurte om hvilke dyr som hadde spist av konglen og hvor den kom fra. Kjersti, Ann-Mari og Berit benyttet seg ikke av muligheten til å være medreflekterende og gi eller finne ut av svar til og med barna (Langholm med flere., 2010, s. 32, Fischer & Madsen, 2002, s. 153, Bakke, 2013, s. 154). I intervjuet etter observasjonen får de spørsmål om hvorfor de ikke var sammen med barna og undret seg over funnet av denne konglen. «Det er jo bare en kongle, barna har undersøkt kongler mange ganger og vi har undret oss sammen om kongler før». Er et funn av en ny kongle nå mindre spennende når man har funnet kongler før? Det som bare er en kongle for voksne, kan godt være spennende og interessant for barna og derfor bør de voksne være medundrende, medundersøkende og medreflekterende for barna sin opplevelse (Fischer & Madsen, 2002, s. 154).

Barns nysgjerrighet og utforskning i naturen er noe både Kjersti, Ann-Mari og Berit setter høyt. Dette er i tråd med rammeplanen hvor det klart stadfestes at barn skal få være nysgjerrige på naturvitenskapelige fenomener, samtidig skal de oppleve tilhørighet til naturen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 52). Kjersti forteller at stort sett når barn stiller spørsmål svarer hun, det er selvfølgelig ikke alle spørsmålene hun har svar på, men det er viktig for henne å la barn få være nysgjerrige og undrende, og hun vil gjerne undre seg sammen med barna. Dette støttes opp av både Berit og Ann-Mari. Det er ikke alt man kan svare på, men ved at man undrer seg sammen med barna og samtidig viser engasjement kan barna stimuleres til å forske videre (Vedum, 2001, s. 17, Maanum, 2010, s. 32, Langholm med flere., 2011, s. 28). Berit forteller at når hun er usikker på spørsmål hun får, liker hun å undre seg sammen med barna, da finner de mange spørsmål sammen om hva det kan være eller hva som kan ha skjedd. De voksne undrer seg sammen med barna, men når de er usikre på spørsmål hender det at de forteller barna at de skal finne ut av det når de kommer inn

igjen i barnehagen, eller at de henter en bok og ser om de finner svaret. Et hjelpemiddel for å finne svar på spørsmålet kan nettopp være det å ta opp igjen spørsmålet senere, og aktivt bruke bøker for å finne svar på spørsmålet (Langholm med flere., 2011, s. 57). Har man ikke svar på spørsmålet, eller svarer at man ikke vet, kan barnet få en dårlig opplevelse ved å være nysgjerrig (Vedum, 2001, s. 17). Kjersti, Ann-Mari og Berit forteller at de finner ut av de fleste spørsmål de er usikre på fordi de spørsmålene kan bety mye for barna, og ved å ikke få svar på spørsmålet kan barnet få en negativ opplevelse ved å være nysgjerrig. Er det er spørsmål de ikke vet er Kjersti, Ann-Mari og Berit enige om at de vil svare «det er jeg litt usikker på, men når vi kommer inn i barnehagen skal vi finne boken som skriver om det». Dette har de blitt enige om for at barnet skal føle seg sett, vil fortsette å være nysgjerrig og for å lære. Barn lærer ved å være nysgjerrige og stille spørsmål, derfor er det viktig at personalet legger til rette for at alle barn, får mulighet til å være nysgjerrige og få undersøke for å lære (Langholm med flere., 2011, s. 57).

Under observasjonen nesten to uker etter intervjuet, finner et barn et leddyr som går oppå snøen og roper «EN EDDERKOPP!!». Flere barn strømmer til for å se hva barnet har funnet og det observeres at to av barna lurer på hvorfor edderkoppene går på snøen og ikke har fryst i hjel. Ann-Mari svarer at det er hun litt usikker på, og undrer seg sammen med barna ved å spørre om den kanskje kan ha bodd i en hule under snøen, eller gått ut av et hus. Ann-Mari forteller barna at de kan se i boken om edderkopper når de kommer tilbake til barnehagen. En uke etter observasjonen, får Ann-Mari spørsmål om hvorfor hun ikke tok frem boken om edderkopper når de kom tilbake fra turen da de så stolt fortalte i det første intervjuet at det er det de pleier å gjøre om de ikke har svaret, samtidig som hun fortalte barna at de skulle gjøre det. Ann-Mari tar en liten pause før hun svarer at det er ikke alltid de får gjennomført det de planlegger eller ønsker fordi barnehagehverdagen er travel. Hun legger også til at siden barna ikke spurte om boken når de var tilbake i barnehagen så lot hun det ligge, hun mener også at barna mest sannsynlig hadde en god opplevelse rundt edderkoppene, selv om de ikke tittet på edderkopper i boken. Det å glemme å ta opplevelser og undersøkelser videre for å finne svar er svært menneskelig og i en travel hverdag veldig forståelig. Men hva med opplevelsen til barna om å ta sin undring på alvor? Barn som er nysgjerrige, undrer seg og stiller spørsmål, kan oppleve mestring og ønsker å lære mer når de blir møtt på en imøtekommende måte (Langholm med flere., 2011, s. 57, Maanum, 2010, s. 32, Sandseter

med flere., 2013, s 54). Barna ble møtt på en imøtekommende måte av Ann-Mari som både var undrende og nysgjerrig, og hun fikk barna med på å undre seg og å ville lære mer om edderkopper. Barna fikk ikke muligheten til å lære mer om edderkopper denne dagen da det ble for travelt da de kom inn igjen i barnehagen, men Ann-Mari forteller at hvis barna er åpne for det, skal hun gjøre det. Det kan virke som at i det første intervjuet prøvde de ansatte å male et perfekt bilde av sin hverdag hvor de er flinke til å bruke bøker som et hjelpemiddel der de er usikre på spørsmål, men at det kan være vanskelig å gjennomføre det perfekte bildet fordi barnehagehverdagen er travel.

De ansattes bevissthet rundt barns lek i naturen

Når det gjelder de ansattes bevissthet rundt barns opplevelser av natur har de en felles forståelse for hvordan de skal la barna sette i gang med lek selv og på deres egne premisser sånn at de får gode naturopplevelser. I leken kan barn oppdage nye sider av seg selv (Sæther & Hagen, 2014, s. 217) og de ansatte i denne barnehagen er opptatt av å gi rom for at barn skal kunne utvikle seg i lek sammen med andre og sammen med personalet. Barnehagen har en fin naturlekeplass i nærområdet. Denne naturlekeplassen er preget av trær, steiner, stubber, pinner, kongler og er veldig naturlig, noe den må være for å kalles en naturlekeplass (Bagøien & Storli, 2002, s. 15). De er veldig fornøyd med denne plassen fordi den byr på kompleksitet og fleksibilitet der barna får variasjonsmuligheter for lek. Kompleksitet handler om at barna må finne utfordringer i naturen som stimulerer de grunnleggende bevegelsene, men også at de inviteres av naturen til å bruke kroppen sin på forskjellige måter (Bagøien & Storli, 2002, s. 14). Barna får disse utfordringene på denne naturlekeplassen i stor grad og man skulle tro at barna på egenhånd finner på forskjellige leker eller utfordringer som gir de gode naturopplevelser på denne opplevelsrike plassen. Barnehagens naturlekeplass er mest mulig naturlig og byr på mange forskjellige lekmaterialer som barna kan bruke i lek og gjerne i flere typer lek, dette gjør at naturlekeplassen også byr på fleksibilitet (Bagøien & Storli, 2002, s. 14).

Berit forteller i intervjuet at barna er veldig kreative og setter fort i gang med lek selv fordi denne plassen byr på mange muligheter for nettopp lek, men også utforskning og utfordringer. Det gir rom til å være kreativ. Det å være kreativ handler om å skape noe, noe som ikke har

---

vært der før ved hjelp av unikheten man har, materialer og andre mennesker (Buaas, 2009, s. 43, Sæther & Hagen, 2014, s. 218). På denne naturlekeplassen skulle det være rikelige muligheter for barna til å være kreative. Det finnes mange forskjellige lekmaterialer å ta av og samtidig er det seksten forskjellige små individer der. Men her kommer det et stort men, for selv om Berit har fortalt at barna fort finner på lek selv og at naturlekeplassen deres byr på både kompleksitet og fleksibilitet oppfattes det under observasjonen at det er de voksne som må sette i gang barna til lek, utforskning og utfordringer. Barna står omtrent rett opp og ned, med unntak av tre barn som leker ninja go. Ann-Mari forteller alle barna at hun har funnet en diger isbit og alle barna blir med for å se. Ann-Mari sklir to-tre ganger på den før barna begynner å skli på, leke med og rundt den digre isblokken som har falt ned av gapahuktaket. Ved å stille ansatte spørsmål om hva de egentlig mente med at de prøver å la barna sette i gang med lek og utforskning på egenhånd på basis av observasjonen om at de satte i gang utforskning som videre førte til fri lek må Berit ta seg noen sekunder betenkningstid. Hun kommer frem til at hun tror ikke barna var helt seg selv på denne turen fordi de pleier å finne på lek selv, hun mener også at de ikke var forberedt nok på hvor de skulle på tur så barna ikke visste hva de kom til. Hva menes med forberedt nok? Forbereder barna seg til lek? Man skulle tro som Lie med flere (2013, s. 14) at barna søker inn under trær, finner steiner, pinner og mye mer og leke med og utforske. De trenger vel ikke å bli forberedt på å leke når de har en naturlekeplass som byr på utallige muligheter for akkurat lek? Som observatør virker det som at barna ikke er vant med å være på denne naturlekeplassen, *eller* at de er vant med at det er de voksne som setter de i gang og derfor står og venter på at de voksne skal finne på noe spennende.

På naturlekeplassen er det muligheter for mange forskjellige typer lek, utforskning og utfordringer, men det virket som barna ikke så mulighetene til det selv, eller ventet på igangsettelse fra de voksne. Aktiv tilstedeværelse blant de ansatte handler ofte om å delta i leken, noen barn klarer å sette i gang med lek selv, mens andre trenger inspirasjon og støtte fra de ansatte for å få gode naturopplevelser (Bagøien & Storli, 2002, s. 19). I dette tilfellet var det kun tre barn som satte i gang en lek selv, mens de tretten andre barna trengte inspirasjon og støtte, noe som var uvanlig ifølge de ansatte da denne barnegruppen pleide å starte fort med lek, utforskning og utfordringer på egenhånd. Berit forteller at de kanskje ikke har vært like bevisst på å trekke seg litt tilbake så barna kan oppsøke lek og utfordringer på

---

egenhånd ute i naturen, men at hun fikk en oppvekker nå. Kjersti og Ann-Mari sier seg enige i dette. De kommer frem til at de i vinter ofte selv har sagt til barna «se der, en pinne», eller «oi, et tre som ser ut som et troll» for å få barna i gang da det kan virke som barna synes det er vanskelig å finne på noe selv nå som det er så mye snø. Under observasjonen var det ikke bare «se der, en pinne» som ble fortalt til barna for at de skulle sette i gang med lek, Ann-Mari fortalte alle barna at hun hadde funnet en diger isbit, og begynte å skli på den. Som ansatt i barnehage er det viktig å være bevisst på forskjellen mellom bevisst igangsetting og «sånn gjør vi alltid igangsetting» (Vedum, 2001, s. 17). Ann-Mari som akte på isbiten inspirerte barna til å skli, noe som igjen utviklet seg videre til aktiv sklilek blant barna. Den voksne som setter i gang med lek kan ofte inspirere barna til videre lek på egenhånd, og er det flere barn tilstede vil alle ha samme utgangspunkt å gå ut i fra i leken (Sæther & Hagen, 2014, s. 219, Öhman, 2012, s. 191). Kjersti, Ann-Mari og Berit er alle enige om at de skal bli mer bevisst på sin rolle når det gjelder igangsettelse av barna, fremover vil de legge til rette for lek, og om det trengs vil de gjerne starte en lek som inspirasjon.

Bevissthet rundt naturlekeplassen

Turer og opphold i naturen er noe Kjersti, Ann-Mari og Berit setter pris på, de er også veldig bevisst på hvordan de vil gjennomføre turer og besøk på naturlekeplassen. De synes naturopplevelser skal være et mål i seg selv og derfor er de enige i at de ikke skal stresse for å komme fortrest mulig frem til naturlekeplassen, men heller bruke god tid hvis barna blir oppmerksomme på noe på turen. Naturopplevelser er et mål i seg selv og har en egenverdi, naturen byr også på nye opplevelser for barn hele tiden fordi barn ikke har de samme erfaringene som det voksne har og derfor bør man bruke tid til å utforske det man oppdager (Bakke, 2013, s. 153, Lie med flere., 2013, s. 14). Det er ofte detaljer i naturen som fanger barns oppmerksomhet så det å la barn oppleve, undersøke og reflektere over det de finner bidrar til læring, men også respekt for samspillet i naturen (Bakke, 2013, s. 153). På tur bort til naturlekeplassen observeres det at de ansatte ikke har tid til å stoppe opp for å se på rådyrbæsjen som blir funnet av to barn, de går heller videre. I ettersamtalen ble det stilt spørsmål om hvorfor de ikke stoppet opp og pratet om bæsjen og ikke minst alle rådyrstiene som var der. Rådyrstiene var mange og man kan se for seg at man står i midten også går det veier ut i alle retninger, sånn så det ut etter alle rådyrstiene. De ansatte stoppet ikke opp og

---

undret seg sammen med barna over at her er det et rådyrtråkk. «Vi brukte så lang tid på å komme oss avgårde på tur, at å stoppe opp på tur til naturlekeklassen hadde vi rett og slett ikke tid til da vi skulle fyre opp bål» svarer Ann-Mari. Svaret er ikke i tråd med det uttalte ønsket om å stoppe opp og la naturopplevelsen være et mål i seg selv. Det er møte med selve livet som betyr noe for kunnskap og naturglede, ikke lange turer eller det å komme frem til målet, da er det viktigere å bruke tid på det som fanger oppmerksomheten og som man kan undre seg over (Vedum, 2001, s. 8). Det skal sies at på turen hjem stod de lenge og undret seg over alle stiene og spesielt «toalettet» til rådyrene. Det var nemlig et sted på rundt to meter som var helt svart av bæsje og dette tok virkelig tid og sted, her var det mye å samtale om mellom barna, men også mellom barna og de voksne. Det er nettopp slike opplevelser som fremmer barns respekt for naturen og for dyrene som lever der (Bakke, 2013, s. 153, Vedum, 2001, s. 8, Lie med flere., 2013, s. 14, Sandseter med flere., 2013, s. 54). Barna var så nysgjerrige og ingen hadde hastverk med å gå videre, de ansatte var også medopplevende, medundersøkende og medreflekterende sammen med barna. Det å få muligheten til å oppleve, undersøke og reflektere helt ut, uten å bli avbrutt er viktig for barns opplevelser og læring (Lie med flere., 2013, s. 12). På veien tilbake tok de ansatte tid til å gjennomføre det de i utgangspunktet tenkte var et av målene for å være på tur.

På naturlekeklassen har Kjersti, Ann-Mari og Berit avgrenset et stort kvadratisk område med steiner som barna må holde seg innenfor. Dette er et mulighetsrom hvor barna får oppsøke lek, utforsking og utfordringer på egne premisser. Mulighetsrom er viktig å etablere for barna, der kan barna se muligheter som er i omgivelsene i dette rommet og barna får mulighet til å føle tilhørighet til dette området og vet hvor grensene går (Osnes med flere., 2010, s. 158). Denne ordningen med et mulighetsrom som er avgrenset med steiner er basert på tillitt til barna fordi barna lett kan gå lenger hvis de vil det (Lie med flere., 2013, s. 12, Lysklett, 2013, s. 87). Kjersti, Ann-Mari og Berit ønsker at barna skal få bruke sin nysgjerrighet, utforskertang, kreativitet og oppmerksomhet på denne naturlekeklassen uten for mange grenser fra dem. De gjør bevisst barna oppmerksomme på hva som er god atferd og hva som ikke er god atferd med tanke på sikkerheten ute i naturen og på naturlekeklassen, men også for at barna skal bli bevisste på hva som nettopp er god atferd sånn at barna vil handle deretter. Å bemerke når barna har god atferd er viktig for at barna skal forstå hva som er rett og hvordan de skal oppføre seg (Bagøien & Storli, 2002, s. 18). Sikkerhet er viktig,

---

men man må ikke alltid bremse barna, men la de få utforske og prøve seg frem sånn at de får en mestringsfølelse, blir mer bevisst på hvor grensene deres går og føler et ansvar (Lie med flere., 2013, s. 12, Bagøien & Storli, 2002, s. 18). Kjersti, Ann-Mari og Berit forteller at hver gang de kommer frem til naturlekeplassen, forteller de til barna at de skal holde seg innenfor steinene som vanlig og alltid være synlige for de voksne, men ellers kan de utforske, leke og undre seg som de vil. På turen observeres akkurat det de fortalte i intervjuet to uker tidligere, de forteller barna at når de kommer frem så må de holde seg innenfor naturlekeplassen sitt område. Det observeres også at barna holder seg innenfor dette området, og det er ikke et eneste tilfelle hvor det er noen barn som prøver å gå utenfor området. Dette viser at barna vet hvor grensene går og at barna føler tilhørighet til denne naturlekeplassen og viser de ansatte at de er tilliten verdig (Osnes med flere., 2010, s. 158, Lie med flere., 2013, s. 12, Lysklett, 2013, s. 87).

Kjersti, Ann-Mari og Berit ønsker å gjøre barna bevisste på hva som er god atferd og ikke når de ferdes ute i naturen og spesielt på naturlekeplassen med tanke på sikkerheten. Dette gjør de av mange grunner, men en av grunnene er et råttent, langt tre med mange kvister som står på halv tolv i skogen på naturlekeplassen som fort kan by på utfordringer som kan ende med ulykker. En forebygging av ulykker kan være å sosialisere barna til risikohåndtering ved å lære dem om normer og regler for god atferd (Boyesen (1997) i Bagøien & Storli, 2002, s. 17). Kjersti forteller at hver gang de er på naturlekeplassen forteller de barna at dette treet får de ikke klarte i og heller ikke drive under fordi det kan knekke og falle lenger ned. Kjersti, Ann-Mari og Berit ønsker at barna skal få utforske naturlekeplassen og finne nye utfordringer og opplevelser, men at det skjer innenfor de gitte rammene de har. Det observeres at med engang de er fremme spør Kjersti alle barna om de husker hvor de ikke får klatre eller leke under. De fleste barna svarer med det som kan oppfattes som overlegen stemme «vi vet det, det råtne treet». Kjersti forteller at de har hatt en situasjon der flere barn klatret i treet, også veltet treet enda mer og alle barna mistet balansen og falt. Videre forteller hun at hvis treet ikke hadde stoppet så hadde barna som falt fått treet over seg. De har jobbet i over ett år med å få noen til å fjerne treet, også så mens de venter gjør de barna bevisst på at dette er et farlig tre å leke i og rundt. Barn oppsøker ofte risikofylt lek og spennende opplevelser for å utforske sine egne grenser og kroppslige opplevelser som for eksempel frykt eller mestring, men det observeres at barna unnviker dette treet (Bagøien & Storli,

2002, s. 17, Tovey, 2007, s. 21). Barna går nemlig rundt hele treet for å komme på andre siden, istedenfor under treet som er en kortere veg. Under intervjuet etter observasjonen forteller Kjersti at det har vært mange hendelser med det treet hvor barn har fått småskader, og derfor mener hun at barna har fått erfart at dette treet kan være farlig for dem og går heller rundt. Ved å være i situasjoner der det kan oppstå skader kan man få kompetanse til å håndtere situasjoner som kan være farlige og dermed finne andre utveier (Lundhaug, 2013, s. 30). Det kan tyde på at de ansatte har vært aktive i prosessen om å lære barna at dette treet kan være farlig, dette kommer frem gjennom observasjonen når barna holder god avstand fra treet og heller utforsker andre trær.

---

5. Oppsummering

De ansatte i barnehagen ønsker å være bevisst på hvilken rolle de spiller for barns opplevelse av natur. Kjersti, Ann-Mari og Berit vil være tilstede for barna, medopplevende, medundersøkende og medreflekterende for at barna skal få gode naturopplevelser. Kjersti sier «det er barns opplevelser som er viktige og betyr noe, og vi skal være tilstede for barna». For at barn senere skal ønske å utforske naturen er det viktig at de ansatte tenker på sin rolle sammen med barna og at de er medopplevende, medundersøkende og medreflekterende i alle barnas undringsfaser (Fischer & Madsen, 2002, s. 153, Maanum, 2010, s. 32). Kjersti, Ann-Mari og Berit ønsker å gi svar på det barna spør om, er det noe de ikke kan svare på finner de ofte en bok for å finne svaret. Det er ikke alltid det lar seg gjøre for Kjersti, Ann-Mari og Berit da de synes barnehagehverdagen kan være travel til tider, men de prøver i stod grad å gi svar til barna sånn at de får svar på spørsmålene sine som kan være meningsfulle for barna. Barna får gode opplevelser ved å være nysgjerrige om de voksne gir gode svar og derfor kan bøker være et godt hjelpemiddel for å finne svaret om man er usikker, på denne måten føler barna seg imøtekommet (Vedum, 2001, s. 17, Langholm med flere., 2011, s. 57).

Naturen byr på mange muligheter for lek, utforsking, undring og utfordringer, og da er det viktig at barna får lagt til rette for lekmuligheter sammen med andre barn og sammen med voksne (Sæther & Hagen, 2014, s. 217). Kjersti, Ann-Mari og Berit hadde en formening om at de lot barna sette i gang med lek på egenhånd, men i dette ble ikke gjennomført i den grad de selv trodde. Barnas adferd fortalte tydelig at de var vant til at de voksne fant på aktiviteter eller gav dem inspirasjon til utforsking. Når de først hadde fått inspirasjon av de voksne, var de i full gang med å utforske, leke og undre seg.

Kjersti, Ann-Mari og Berit har en plan om at de skal ta seg god tid nå turer og bruke tid på funn fra barn og undre seg over det de oppdager. Selv om dette er et uttalt ønske eller plan er det ikke alltid de greier å gjennomføre det. Akkurat med denne turen ble det en travel start på dagen og barnegruppen kom seg ikke på tur til planlagt tid, så Kjersti, Ann-Mari og Berit tok seg ikke tid til å undre seg sammen med barna over et område hvor det tydeligvis oppholder seg rådyr. På tur hjem fra naturlekeplassen hadde de mye bedre tid og stod lenge og undret seg over denne plassen hvor det mest sannsynlig går rådyr hver dag, kanskje flere ganger om

dagen også. Opplevelser som dette bidrar til at barna får respekt for naturen og for dyrene (Bakke, 2013, s. 153, Vedum, 2001, s. 8, Lie med flere., 2013, s. 14). Opplevelser i naturen kan være så mangt, og på naturlekeplassen barnehagen har til rådighet består av et mulighetsrom med mange muligheter for opplevelser. For Kjersti, Ann-Mari og Berit er sikkerhet viktig, de har vært bevisste på sin rolle om å lære barna om hva som er god atferd og hva som kan være farlig. Dette kommer til syne når barna holder seg innenfor det oppmerkede området på naturlekeplassen og når barna holder god avstand fra et tre som kan oppleves som farlig. Barna føler tilhørighet til naturlekeplassen ved at de viser tillitt og ikke går utenfor området, de viser også at de kan ta vare på sin egen sikkerhet ved å holde seg unna et tre man skulle tro barna gjerne ville oppsøke for utfordringer (Bagøien & Storli, 2002, s. 17, Tovey, 2007, s. 21, Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 52). Det tyder på at de ansatte har gjort bevisste valg med å lære barna om hva som er rett og galt på denne naturlekeplassen.

Konklusjon:

De ansatte har et ønske om å være bevisst på hvilken rolle de spiller for barns opplevelse av natur, være tilstedeværende voksne, være bevisste og anerkjennende voksne og å bruke god tid på utflukter for barns opplevelse av naturen, men det kan virke *lettere sagt enn gjort*. Det er ikke alltid de greier å gjennomføre det de ønsker eller har planlagt, og det kan være mange grunner til det. Ønskene til de ansatte kan synes å være større enn den faktiske gjennomføringen i situasjoner som oppstår.

Selv om det bare er en konge for voksne, bør de ansatte i barnehagen være bevisst på å være medopplevende, medundersøkende og medreflekterende for barns opplevelse, fordi denne konglen kan være hele verden for barnet.

6. Litteraturliste

Bagøien, T. E. & Storli, R. (2002). *Lag en naturlekeklass: I barnehagen og skole* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Bakke, H. K. (2013) Gjest i naturen. I O. B. Lysklett, O. B. *Ute hele uka: Natur- og friluftsbarnhagen* (s. 152-161). Oslo: Universitetsforlaget.

Barnehageloven, LOV-2005-06-17-64. § 1. (2013). Lokalisert på <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Bergsland, M. D. & Jæger, H. (2014). Bacheloroppgaven. I H. Jæger (red.), *Bacheloroppgaven for barnehagelærerutdanningen* (s. 51-87). Oslo: Cappelen Damm AS.

Buaas, E. H. (2009). *Med himmelen som tak: Uterommet som arena for skapende aktiviteter i barnehage og skole* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget

Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget

Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving for studenter* (5. utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Fischer, U. & Madsen, B. L. (2002). *Se her! Om barns oppmerksomhet og førskolelærerens rolle*. Pedagogisk Forum

Langholm, G. (Red.). (2011). Hilmo, I., Holter, K., Lea, A. & Synnes, K. *Forskerfrøboka: Barn og natur*. Bergen: Fagbokforlaget.

Lie S, Vedum, T.V, & Ødegaard T. (2013). *Undre meg på: Naturfag for barnehagelærerutdanningen*. Oplandske Bokforlag.

Lillemyr, O. F. (2011). *Lek – opplevelse – læring i barnehage og skole* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget

Lundhaug, T. (2013). Profesjonskompetanse i friluftsliv og uteliv. I T. Lundhaug & Neegaard, H. R. (2013). *Friluftsliv og uteliv i barnehagen* (s. 97-112). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Lysklett, O. B. (2013). *Ute hele uka: Natur- og friluftsbarnhagen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Maanum, L. (2010). Mangfoldig naturglede i barnehagen: lek med natur, miljø og teknikk. Oslo: Kommuneforlaget.

Neegaard, H. R. (2013). Hva preger barnas friluftsliv?. I T. Lundhaug & Neegaard, H. R. (2013). *Friluftsliv og uteliv i barnehagen* (s. 11-28). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Olaussen, I. O. (2014). Den kreative barnehagelæreren i uterommet. I M. Sæther & T. L. Hagen (Red.), *Kreativ ute: barnehagepedagogikk med uterommet som læringsarena*. Bergen: Fagbokforlaget

Osnes, H., Skaug, H. N., Eid Kaarby, K. M. (2010). *Kropp, bevegelse, helse i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.

Sandseter, E. B. H, Hagen, T. L. & Moser, T. (2013). *Kroppslighet i barnehagen*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag

Sæther, M. & Hagen, T. L. (2014). *Kreativ ute: barnehagepedagogikk med uterommet som læringsarena*. Bergen: Fagbokforlaget.

Tovey, H. (2007). *Playing outdoors: Spaces and Places, Risk and Challenge*. Lokalisert på: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/hilhmr-ebooks/detail.action?docID=332733&query=outdoor%20life%20kindergarten> (Kap. 1 & 2 s. 10-28)

Vedum, T. V. (2001). Uteskole. I L. Brenden. (Red.), *Fritt fram for uteskole: Lek og læring i natur- og miljøfag*: Håndbok for lærere (kap. 1, s. 8-15). Oslo: Aschehoug.

Vingdal, I. M. & Hollekim, I. (2001). *Barn i naturen: Utfordringer, opplevelse, læring*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Oslo: Pedagogisk Forum

7. Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguide

På forhånd:

- Takk for at dere vil stille opp
- Alt som blir sagt og observert vil bli anonymisert
- Intervjumateriell slettes så fort oppgaven er bestått
- Jeg er ikke ute etter å «ta» noen, jeg er bare nysgjerrig på hvor bevisst man er på valgene sine og om man klarer å gjennomføre det man tenker at man gjør

Intervjuet:

- Prata om hva de tenker om deres rolle for barns opplevelser av natur
- Spørre om de har noen «plan» for hvordan de arbeider ute i naturen for barns opplevelser
- Hvilken rolle har de i naturen?

Observasjon:

- Gjør de som de fortalte?
- Noe de gjør/ikke gjør som de ikke fortalte?
- Hva gjør de annerledes?

2 Intervju: Hvis det blir sett noe «avvik» fra det som ble fortalt i det første intervjuet

- Dere sa dere gjorde..... men jeg observert at....
- Hvorfor/hvorfor ikke?

Vedlegg 2: Informert frivillig samtykke

INFORMERT, FRIVILLIG SAMTYKKE ANSATTE

Jeg er student ved Høgskolen Innlandet og er i gang med en bacheloroppgave. Hovedtema for oppgaven er hvilken rolle de ansatte spiller for barnas opplevelse av natur. Jeg ønsker å gjennomføre et par intervjuer og observasjoner i den forbindelse. Det første intervjuet vil foregå i forkant av en tur, observasjon vil foregå på tur og så ønsker jeg et intervju i etterkant av turen med noen oppfølgingsspørsmål. Intervjuene vil bli tatt opp på lydbånd. Så snart lydopptaket er transkribert vil det slettes. I den ferdige oppgaven blir deler av det transkriberte materialet brukt som datagrunnlag. Alle deltagere vil bli anonymisert i oppgaven og om det er ønskelig vil den ferdige oppgaven være tilgjengelig for alle involverte.

Ved å skive under på dette skjemaet samtykker du i å delta i studien og har forstått hva deltagelse innebærer.

30.01.2018

Med vennlig hilsen

Silje Korsrud

Ansattes underskrift

Vedlegg 3: Informert frivillig samtykke foreldre

INFORMERT, FRIVILLIG SAMTYKKE

Jeg er student ved Høgskolen Innlandet og er i gang med en bacheloroppgave. Hovedtema for oppgaven er hvilken rolle de ansatte spiller for barnas opplevelse av natur. Barnehagen har sagt ja til at jeg får samle inn data til studien hos dem. Jeg ønsker å observere noen barn i samspill med ansatte og med andre barn. I den ferdige oppgaven blir deler av det transkriberte materialet brukt som datagrunnlag. Alle deltagere vil bli anonymisert i oppgaven og om det er ønskelig vil den ferdige oppgaven være tilgjengelig for alle involverte.

Ved å skive under på dette skjemaet samtykker du i at ditt barn kan delta i studien og har forstått hva deltagelse innebærer. Du står fritt til når som helst trekke barnet ut av studien hvis det er ønskelig.

30.01.2018

Med vennlig hilsen

Silje Korsrud

Foreldrenes underskrift